

ACTIVITATEA FARMACEUTICĂ DIN BUCUREȘTI ÎN PRIMA JUMĂTATE A SECOLULUI XIX

Florentina Limban

Într-un articol apărut anterior¹, am făcut o incursiune în activitatea farmaceutică din Bucureștiul secolelor XVII și XVIII. Am considerat utilă continuarea prezentării lumii farmaceutice care a ținut pasul cu descoperirile de pe tărâmul chimiei, medicinei, biologiei și fizicii. La începutul sec. XIX s-au făcut progrese importante în farmacognozie și fitochimie, farmacodinamie, homeopatie, tehnică și industrie farmaceutică.

În această perioadă se înmulțesc cererile pentru obținerea dreptului de a înființa farmacii. Sunt acordate hrisoave domnești pe baza cărora se deschid farmacii, atât în București cât și în alte orașe.

Până în 1832 au funcționat în București 18 farmacii. La 3 august 1800 Iosef M. Raimondy obține hrisovul de înființare a spișeriei „Speranța”². În anul 1803 ia ființă spișeria „Foișorul de foc” a lui Iohann Graef³, în 1805 Andreas Thiess înființează spișeria „Cerbul”⁴, iar în 1808 Wilhelm Thüringer deschide spișeria „Coroana de aur”⁵. Spișeria „Hygeia” este înființată în anul 1810⁶. În 1811 Mihail Gardo deschide spișeria „Pelican”⁷, iar în 1812 Johannes Honterus inaugurează în București spișeria „Biserica cu sfinți”, pe care o va vinde în 1818 spișerilor asociați Ludwig Franz Drexler și Leopold Coller⁸. La 14 iulie 1813 L. Dampner a primit din partea domnitorului I. Caragea hrisovul care-i dădea dreptul de a deschide spișeria „Salvator” pe Podul Mogoșoaiei⁹. În 1816 Michael Traugott Steege înființează spișeria „Fortuna”¹⁰, iar în 1819 Paul Roth creează spișeria „Ursul”¹¹.

În 1821 Michael Doctor înființează spișeria „crucea de aur”¹². Iosef F. Kühn deschide în 1829 spișeria „Flora”, care la 14 oct. 1831 este vândută lui Andras Fr. Graef¹³. În anul 1828 Georg Draudt înființează la București o spișerie care este mutată apoi la Silistra, Cernăuți și Turnu-Severin¹⁴. La 16 martie (25 aprilie) 1829 i se permite lui Michael Ehardt, originar din Essen, deschiderea spișeriei „Ochiul lui Dumnezeu”¹⁵.

În 1830 Iohann Schobel plătește o garanție de 6000 taleri pentru obținerea hrisovului de deschidere a unei spișerii în București¹⁶.

¹ Limban Florentina – *Activitatea farmaceutică din București în sec. XVII și XVIII* – București – materialele de istoric și muzcografic (XIV), p. 333.

² V. Lipan – *Farmacia românească în date*, Braunschweig, 1990, p. 39.

³ Ibidem, p. 40.

⁴ Ibidem, p. 41.

⁵ Ibidem, p. 42.

⁶ Ibidem, p. 43.

⁷ Ibidem, p. 43.

⁸ Ibidem, p. 43.

⁹ Ibidem, p. 44.

¹⁰ Ibidem, p. 45.

¹¹ Ibidem, p. 46.

¹² Ibidem, p. 47.

¹³ Ibidem, p. 49.

¹⁴ Ibidem, p. 49.

¹⁵ Ibidem, p. 50.

¹⁶ Ibidem, p. 50.

Farmaciile din București, ca toate din Țara Românească și Moldova au funcționat în această perioadă pe baza reglementărilor anterioare, la care, în primele decenii ale secolului XIX, în perioada premergătoare celor două regulamente organice, au fost aduse completări sau au fost emise noi legi.

Cu ajutorul farmaciilor s-a putut controla mai bine comerțul cu otrăvuri, interzicându-se vânzarea acestora prin băcani. De exemplu, la 31 martie 1805, Ipsilanti a interzis băcanilor vânzarea de sărăică (sublimat corosiv) și șoricioaică (arsenic) și au fost indicate acele farmacii care să elibereze otrăvuri în anumite condiții¹⁷.

Controlul în farmacii nu a vizat numai calitatea ingredientelor și eliberarea otrăvurilor, dar și prețul acestora, pentru unele droguri acesta fiind fixat în Țara Românească în 1807¹⁸.

Pe planul organizării activității farmaceutice, un rol deosebit în evoluția asistenței cu medicamente l-a avut și regulamentul de funcționare a farmaciei spitalului „Filantropia” elaborat de doctorul Constantin Caracaș și care a intrat în vigoare în aprilie 1817¹⁹.

În 1819, în timpul domniei lui Alexandru Suțu, un grup de medici, printre care și doctorul Caracaș, a întocmit un alt regulament al activității farmaceutice, de această dată cu caracter general și care a fost deosebit de important pentru dezvoltarea farmaciei românești.

Acesta se numea „Orânduiala pentru farmaciști”, cuprindea 20 de articole și a intrat în vigoare în luna noiembrie a anului 1830²⁰.

Cu această ocazie, pentru prima dată în Țara Românească, apar termenii de „farmacist” și „farmacie”.

Se recomandă folosirea „Farmacopeei Austriece” ediția I, apărută la Viena în 1812, a unităților de măsură și greutăților austriece²¹.

În 1830 este adoptat „regulamentul pentru îmbunătățirea și paza bunei orânduiei în poliția Bucureștilor”, prin care se instituie „Comisia Doftorilor”, în care se prevăd și reglementări ale activității spițerilor și care va fi înglobat și legiferat în regulamentul organic pentru Țara Românească din 1831²².

Un rol pozitiv din punct de vedere al istoriei medicinei și farmaciei românești l-au avut regulamentele organice²³, prin inițiativele creatoare ale medicilor și farmaciștilor, dar și prin legile sanitare moderne promulgate.

Spre deosebire de dispozițiile din 1819, cele din acest regulament din țara Românească, prevăd desființarea drepturilor conferite de hrisoave și înlocuirea lor cu diplome de la universități.

Se conferă obligații importante Comisiei doftoricești și în ceea ce privește controlul farmaciilor. În desfășurarea controlului farmaciilor se prevede și participarea unui spițer.

Taxa Vienei este adaptată la condițiile locale și chiar se intenționează elaborarea unei taxe românești.

¹⁷ S. Izsák – *Farmacia de-a lungul secolelor*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1979, p. 259.

¹⁸ V. Lipan – *Farmacia românească în date*, Braunschweig, 1990, p. 41.

¹⁹ S. Izsák – *Farmacia de-a lungul secolelor*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1979, p. 260.

²⁰ M. Cotrău – *Medicamentul de-a lungul vremii*, Ed. Apollonia, Iași, 1995, p. 134.

²¹ Ghe. P. Samarian – *Medicina și farmacia în trecutul românesc*, vol. I, Tip. Modernă, Călărași, 1935.

²² M. Cotrău – *Medicamentul de-a lungul vremii*, Ed. Apollonia, Iași, 1995, p. 236.

²³ S. Izsák – *Farmacia de-a lungul secolelor*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1979, p. 264.

Este limitat numărul farmaciilor la 20 pentru București, numărul lor rămânând neschimbat mult timp.

Deși repetă unele măsuri anterioare, regulamentele organice aduc completări și precizări privind funcționarea farmaciilor.

Orânduiala farmaceutică din 1833 nu aduce noutăți față de cele din regulamentele Organice, repetând mai hotărât prevederile anterioare.

O importanță deosebită în ceea ce privește activitatea farmaceutică a avut-o „Obșteasca adunare” din 25 ianuarie 1837 a „Comitetului Carantinilor” la care au participat medicii „văpselelor” din București și 7 farmaciști. Cu această ocazie s-a elaborat o nouă orânduială farmaceutică²⁴ și s-a înființat o corporație a farmaciștilor.

Aceste instrucțiuni aduc elemente noi cum ar fi: prețul mai redus pentru medicamentele destinate spitalelor, valabilitatea rețetelor la 3 zile de la datarea lor, măsuri severe pentru eliberarea otrăvurilor, obligativitatea registrului de otrăvă, vizat de autorități.

Corporația spișterilor din București, cu o conducere alcătuită din 6 farmaciști, avea o misiune profesională și socială. De exemplu nu au întârziat să parvină acesteia cereri solicitând expertize chimice în cazul unor otrăviri. Acest lucru a fost discutat în 31 martie 1840 într-o ședință a farmaciștilor care a propus Comisiei doctoricești înființarea unui laborator special pentru executarea expertizelor medico-legale²⁵.

Expertize medicale au fost făcute și mai înainte: la 6 febr. 1832 spișterul Michael Doctor a executat o analiză toxicologică în prezența Comisiei doctoricești din București, aceasta fiind una dintre cele mai vechi mărturii în domeniul analizei chimice medico-legale²⁶.

În prima jumătate a secolului XIX Bucureștiul a devenit cel mai important centru medical și spitalicesc. În această perioadă are loc unirea administrativă a spitalelor Colțea, Pantelimon și Filantropia sub conducerea „Eforiei Spitalelor” (1831).

Spitalul Colțea și spitalul orășenesc de la Mihai-Vodă devin leagănul învățământului medical și farmaceutic.

În 1832 Comisia școalelor din Muntenia solicită lui Kiselev înființarea unei catedre de farmacie, cuprinzând elemente de botanică și materie medicală, spișteria centrală și laboratorul spitalului Colțea urmând să servească acestor cursuri²⁷.

În această perioadă, farmacia românească devine tot mai sensibilă la problemele sociale și medicale ale maselor populare, acordând asistență cu medicamente chiar gratuită pentru bolnavii săraci din București²⁸.

SUMMARY

The Pharmaceutic Activity in the First Half of the XIXth Century

At the beginning of the XIXth century the pharmaceutical activity was focused on increasing the number of officines, and modernising them, on elevating the level of professional training of the chemists, and on ensuring a juridical and organisatorial frame.

²⁴ Ibidem, p. 269.

²⁵ Ibidem, p. 271.

²⁶ V. Lipan – *Farmacia românească în date*, Braunschweig, 1990, p. 54.

²⁷ Ibidem, p. 54.

²⁸ Ibidem, p. 54.